

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО**

**ФАКУЛЬТЕТ ПРАВА, ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА
АДМІНІСТРУВАННЯ**

КАФЕДРА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

КУРСОВА РОБОТА
з дисципліни «Публічна служба в Україні»

на тему:
**«СЛУЖБА В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЯК СКЛАДОВА
ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ»**

студентки 2 курсу, групи 2-АПУА
спеціальності 281 «Публічне управління та
адміністрування»

Гудими Анастасії Вікторівни

Керівник: д. держ. упр., проф. Лазор О. Д.

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка ECTS _____

Члени комісії:

_____ (_____)

Підпис Прізвище та ініціали

_____ (_____)

Підпис Прізвище та ініціали

_____ (_____)

Підпис Прізвище та ініціали

Вінниця-2023

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СЛУЖБИ В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ	5
1.1. Поняття, сутність та принципи служби в органах місцевого самоврядування	5
1.2. Нормативно-правове забезпечення служби в органах місцевого самоврядування	7
1.3. Адміністративно-правовий статус службовців органів місцевого самоврядування	8
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ СЛУЖБИ В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ	13
2.1. Особливості відбору, призначення та звільнення службовців в органах місцевого самоврядування	13
2.2. Професійний розвиток та підвищення кваліфікації	16
2.3. Служба в органах місцевого самоврядування закордоном	21
2.4. Шляхи вдосконалення служби в органах місцевого самоврядування в Україні	24
ВИСНОВКИ	28
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	31
ДОДАТКИ	33

ВСТУП

Актуальність теми – вивчення аспектів служби в органах місцевого самоврядування як складової публічної служби залишається актуальним завданням сьогодення, адже існує необхідність пошуку шляхів удосконалення служби в органах місцевого самоврядування (далі - ОМС) задля забезпечення та підвищення ефективності та результативності здійснення владних повноважень; розвитку територіальних громад з урахуванням їхніх потреб і специфік; підвищення якості надання публічних послуг; встановлення обсягів відповідальності посадових осіб місцевого самоврядування та шляхів її забезпечення. Служба в органах місцевого самоврядування є невідчужним правом громадян України, а ефективна робота посадових осіб в ОМС є цілком у забезпеченні демократизму, порядку, прав, законних інтересів і свобод людини і громадянина.

Ступінь вивчення проблеми – служба в органах місцевого самоврядування є розповсюдженою темою досліджень, зокрема її вивченням займалися такі українські науковці як В.Д. Бакуменко, І.І. Бодрова, В.О. Величко, С.Г. Зицик, О.Д. Лазор, О.Я. Лазор, В.Я. Малиновський, А.М. Михненко, К.М. Москальчук, Ю.П. Сурмін, Г.С. Ткаченко, І.Г. Юник та інші. Автор вважає, що дана тема потребує ширших досліджень, з огляду на те, що реалії сьогодення (до прикладу, війна) ставлять нові виклики перед службовцями ОМС, їхня діяльність має бути ефективніша та більш професійна, щоб відповідати вимогам мінливого світу, а також тому, що комплексного дослідження інституту посадової особи місцевого самоврядування, особливостей здійснення нею своїх повноважень і функцій, її статусу на сьогодні у науковій літературі не існує.

Об'єкт дослідження – інститут публічної служби.

Предмет – служба в органах місцевого самоврядування як складова публічної служби.

Мета дослідження – розроблення пропозицій щодо вдосконалення служби в органах місцевого самоврядування на основі теоретичної та аналітичної складових даної теми з урахуванням закордонного досвіду.

Для досягнення мети курсової роботи були поставлені і розв'язувались такі **завдання:**

- дослідити поняття, сутність і принципи служби в органах місцевого самоврядування;
- провести аналіз нормативно-правового забезпечення служби в ОМС та адміністративно-правового статусу службовців місцевого самоврядування;
- охарактеризувати особливості служби в органах місцевого самоврядування в Україні на основі чинного законодавства;
- роз'яснити аспекти служби в ОМС закордоном;
- запропонувати напрями вдосконалення служби в органах місцевого самоврядування в Україні.

Методи дослідження – у роботі використовувались такі методи дослідження як аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, формалізація та абстрактно-логічний метод.

Структура роботи – курсова робота складається зі змісту, вступу, двох розділів, що включають в себе три та чотири підрозділи відповідно, висновків, списку використаних джерел та додатків. Робота містить три таблиці, що розміщені на 7, 15, 33 сторінках та два рисунки, розміщених на сторінках 8, 19. Список використаних джерел складається з 19 найменувань. Загальний обсяг роботи становить 33 сторінки.

ВИСНОВКИ

Отже, досліджуючи тему «Служба в органах місцевого самоврядування як складова публічної служби» ми дослідили поняття, сутність і принципи служби в органах місцевого самоврядування; провели аналіз нормативно-правового забезпечення служби в ОМС та адміністративно-правового статусу службовців місцевого самоврядування; охарактеризували особливості служби в органах місцевого самоврядування в Україні на основі чинного законодавства; роз'яснили аспекти служби в ОМС закордоном; запропонували напрями вдосконалення служби в органах місцевого самоврядування в Україні.

Нижче описані загальні висновки, яких ми дійшли у ході дослідження за підрозділами.

1.1. Служба в органах місцевого самоврядування в Україні – це комплексна публічна професійна діяльність громадян України – посадових осіб та службовців органів місцевого самоврядування, що виходить з права на реалізацію свого місцевого самоврядування територіальними громадами відповідно до закону. Законодавство України визначає відповідні принципи служби в органах місцевого самоврядування, що обов'язкові для дотримання і виконання службовцями органів місцевого самоврядування в Україні. Зокрема, закон, що має набрати чинності № 3077-IX додав такі важливі принципи як патріотизм, ефективність, політична неупередженість та доброчесність, що свідчить про реальні дії щодо вдосконалення законодавства.

1.2. Існує значна кількість нормативно-правових актів, що забезпечують службу в органах місцевого самоврядування в Україні. Ключові з них – Європейська Хартія місцевого самоврядування та Всесвітня декларація місцевого самоврядування 1985, Конституція України 1991, Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» 1997, ЗУ «Про службу в органах місцевого самоврядування в Україні» (чинний та той, що набере ще чинності), ЗУ «Про запобігання корупції» 2014.

1.3. ЗУ «Про службу в органах місцевого самоврядування» 3077-IX визначає адміністративно-правовий статус службовців місцевого самоврядування в Україні. Він складається з прав, обов'язків, політичної неупередженості, підпорядкування і

виконання актів та захисту права на службу в органах місцевого самоврядування. До статусу службовців ОМС у чинній версії закону № 2493-III відноситься ще і «врегулювання конфлікту інтересів». У інших працях можна знайти, що до їхнього статусу також мають право включатись відповідальність, гарантії і соціальне забезпечення та обмеження по службі. Усе це змушує замислитися, що ж таке адміністративно-правовий статус службовців органів місцевого самоврядування насправді? Для себе автор визначає його так: «Адміністративно-правовий статус службовця ОМС – це статус особи, що займає певну посаду в ОМС та відповідно до цього її статус на період її служби складають такі компоненти як обов’язки, права, обмеження, відповідальність за правопорушення, особливості підпорядкування і виконання наказів та гарантії соціального захисту.

2.1. Свою специфіку має і відбір, призначення та звільнення службовців в органах місцевого самоврядування. Загалом для служби в органах місцевого самоврядування громадянин України має досягти повноліття, бути без судимості та мати відповідну професійну компетенцію. Призначення на посаду відбувається за результатами конкурсу. В умовах сьогодення (воєнного стану) призначення відбувається не за конкурсом, а за наказом голів відповідних рад. Звільнитися зі служби особи можуть за власною ініціативою, за ініціативою керівника та за певними обставинами, що можуть скластись незалежно від волі сторін. Важливо посилити механізми захисту від незаконного звільнення службовців ОМС в Україні. Ця тема є мало досліджена і потребує детальнішого розгляду у законодавстві.

2.2. Щодо професійного розвитку та підвищення кваліфікації, варто зазначити, що вони є обов’язковими та мають здійснюватися на постійній основі задля покращення знань і навичок службовців, у свою чергу, задля покращення служби в ОМС загалом та надання кращих публічних послуг громадянам. Також, можна впроваджувати закордонні системи професійного розвитку службовців у органах місцевого самоврядування в Україні чи навіть розробляти спільні напрями у їх підвищенні кваліфікації і професійному рості, й таким чином мати корисне дослідження – «Як ті чи інші фактори впливають на професійний ріст службовців ОМС у різних країнах світу?».

2.3. Досвід служби в органах місцевого самоврядування у різних країнах світу свідчить про різноманітність підходів і сприйняття служби в ОМС. На прикладі досліджуваних країн можна знайти як спільні, так і відмінні риси у службі в ОМС. А спираючись на закордонний досвід можна запозичити корисні і бракуючі компоненти для покращення служби в органах місцевого самоврядування в Україні. Вивчення закордонного досвіду служби в органах місцевого самоврядування є цінним з огляду на можливість вчення на «чужих помилках та успіхах» і їх аналізу через призму нашої служби в ОМС.

2.4. Є чимало шляхів вдосконалення служби в органах місцевого самоврядування в Україні, адже це питання завжди актуальне для вивчення. Найважливішими, на думку автора, є впровадження ефективнішого механізму боротьби з корупційними діями і відповідальності службовців ОМС за них, встановлення достатнього способу мотивації службовців ОМС задля їх заохочення до вдосконалення своєї роботи, впровадження прозорості та звітності щодо їх заробітних плат. Важливо пам'ятати, що зміни є необхідними та мають бути добре дослідженні, враховуючи специфіку сучасного стану нашої держави. Покращення служби в органах місцевого самоврядування позитивно вплине на соціально-економічний розвиток країни, якість життя населення та на місцеве самоврядування в Україні загалом.

Дане дослідження дає зрозуміти, що служба в органах місцевого самоврядування дійсно має вагоме значення для розвитку територіальних громад і покращення місцевого самоврядування в Україні загалом. Службовці місцевого самоврядування є ключовими гравцями у забезпеченні ефективної життєдіяльності громад.

Результати дослідження стануть ще однією ланкою у дослідженнях з цієї важливої теми і будуть вкладом у науковий базис та у вдосконалення певних її аспектів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аналітичний звіт щодо дослідження організаційної культури «Публічна служба в Україні: Ваша точка зору». Національне агентство України з питань державної служби. URL: <https://nads.gov.ua/> (дата звернення: 11.11.2023).
2. Дерещ В. Служба в органах місцевого самоврядування України та Польщі: в чому різниця?. БЛОГИ LIGA.NET. 2022.
URL: <https://blog.liga.net/user/vderets/article/46044> (дата звернення: 11.11.2023).
3. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні : підручник. 2-ге вид. / Бодрова І. І та ін. Харків : «Право», 2011. 360 с. URL: <http://kizman-tehn.com.ua>
4. Енциклопедичний словник з державного управління / [уклад.: Ю.П. Сурмін, В.Д. Бакуменко, А.М. Михненко та ін. ; за ред. Ю.В. Ковбасюка, В.П. Трошинського, Ю.П. Сурміна]. К. : НАДУ, 2010. 820 с. URL: <https://shron1.chtyvo.org.ua>
5. Збірник тез Всеукраїнського студентського онлайн-форуму «Державний службовець закордоном: знімаємо маски», присвяченого 100-річчю державної служби в Україні. Житомир : ЖДТУ, 2018. 160 с. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/>
6. Зицик С. Г. Адміністративно-правовий статус органів місцевого самоврядування. Становлення та розвиток правової держави: проблеми теорії та практики. 2022. С. 149-152. URL: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-287-9-42>
7. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. К. : Просвіта, 1996.
URL: <https://www.president.gov.ua/documents/constitution> (дата звернення 11.11.2023).
8. Малиновський В. Я. Публічна служба в Україні: підруч. К. : ВД «Кондор», 2018. 312 с. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/199400191.pdf>
9. Москальчук К. М. Основні принципи служби в органах місцевого самоврядування. Актуальні проблеми держави і права. Зб. наук. праць. 2009. № 45. С. 246–251. URL: <http://www.apdp.in.ua/v45/48.pdf>
10. Основи публічного управління та адміністрування: навчально-методичний посібник. 2-ге вид. / О. Д. Лазор, О. Я. Лазор, І. Г. Юник. К.: Ліра-К, 2019. 268 с.
11. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://www.rada.gov.ua/> (дата звернення: 11.11.2023).

12. Практичний посібник кадрової служби органу місцевого самоврядування. ПУТИВЛЬСЬКА ГРОМАДА Сумська область, Конотопський район. URL: <https://putivlska-gromada.gov.ua/praktichnij-posibnik-kadrovoi-sluzhbi-organu-miscevogo-samovryaduvannya-10-17-00-12-04-2021/> (дата звернення: 11.11.2023).

13. Про службу в органах місцевого самоврядування : Закон України від 02 травн. 2023 р. № 3077-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3077-20#Text> (дата звернення: 11.11.2023).

14. Про службу в органах місцевого самоврядування : Закон України від 07 червн.2001 р. № 2493-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14#Text> (дата звернення: 11.11.2023).

15. Ткаченко Г. С. Правові засади служби в органах місцевого самоврядування в Україні. Інвестиції: практика та досвід. 2017. № 8. С. 103–105. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/8_2017/22.pdf

16. Утвенко В. В. Теорія та історія місцевого самоврядування: навч. посібник. К. : ДП «Вид. дім «Персонал», 2017. 234 с. URL: https://maup.com.ua/assets/files/lib/book/teor_misc_samovryad_2017.pdf

17. Федченко Л. Служба в ОМС: прийняття та звільнення. : Методичні рекомендації та зразки документів. Київ. 2018. 43 с. URL: <https://docplayer.net>

18. Хлусова Т. І. Управління кадровим потенціалом в органах місцевого самоврядування (на прикладі Управління «Інспекція з благоустрою міста Суми» Сумської міської ради) : Кваліфікаційна робота магістра : 281 «Публічне управління та адміністрування». Суми. 2020. 57 с. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/81865/1/Khlusova_mag_rob.pdf

19. Challenges of legal science and education: an experience of EU countries and introduction in Ukraine : Collective monograph. Riga, Latvia : “Baltija Publishing”, 2020. 462 p. URL: <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/book/84>

ДОДАТКИ

Додаток А

Основні принципи служби в органах місцевого самоврядування

№	Принцип	Трактування принципу	№	Принцип	Трактування принципу
1.	Служіння територіальній громаді	Діяльність на благо територіальної громади, яка повинна відповідати її інтересам і задовольняти потреби цієї територіальної громади та її членів	7.	Соціальна і правова захищеність посадових осіб місцевого самоврядування	Розгалужена система державних органів, включаючи і суд, в який вправі звертатися службовці місцевого самоврядування за захистом своїх порушених прав; прикладом соціального захисту є право на соціальне забезпечення у разі безробіття
2.	Верховенство права, демократизм і законність	Керування пріоритетом права, принципами демократії, дії на підставі закону, в межах повноважень, з дотриманням законодавства	8.	Професіоналізм, компетентність, ініціативність, відданість справі, чесність	Вимоги до кваліфікації, знань, вмінь, ініціативи та чесності посадових осіб. Має місце при відборі кандидата на вакантну посаду в органах місцевого самоврядування
3.	Поєднання місцевих і державних інтересів	Узгодження інтересів громади і держави, адже вони не є відірвані одне від одного	9.	Захист інтересів відповідної територіальної громади	Захист законних інтересів мешканців своїх територіальних громад (як судовий, так і позасудовий захист)
4.	Гласність	Прозорість у діяльності ОМС, відкритість для громадськості та свобода інформації	10.	Рівні можливості доступу громадян до служби в ОМС	Однакові можливості у вступі до служби для усіх громадян, враховуючи їх кваліфікацію. Заборона різних пільг чи обмежень щодо служби в ОМС
5.	Гуманізм і соціальна справедливість	Соціальна цінність, гуманність і справедливість у владних діях, рівність	11.	Самостійність кадрової політики в територіальній громаді	У розв'язанні кадрових питань виключні повноваження, що не можуть бути обмежені іншими посадовими особами чи органами влади
6.	Пріоритет прав та свобод людини і громадянина	Орієнтація на права, свободи людини і громадянина, їхній захист	12.	Дотримання прав місцевого самоврядування	Обов'язок діяти у спосіб, що передбачений Конституцією та законами України та в межах повноважень

Джерело: сформовано автором на основі [9].